Startnotitie voor het opstellen van het veiligheidsbeleid Borger-Odoorn 2025-2027

Inleiding

De gemeenteraad dient op grond van de Politiewet iedere vier jaar het veiligheidsbeleid opnieuw vast te stellen. De cyclus van dit beleid loopt bij voorkeur in de pas met de termijn van de gemeenteraad, om zodoende de raad optimaal in staat te stellen zijn prioriteiten te bepalen en de uitvoering hiervan te monitoren. Het meest recente Integraal Veiligheidsplan dateert van 2017, waardoor een actualisatie wenselijk is. De laatste jaren zijn er meerdere ingrijpende gebeurtenissen geweest (onder andere de Corona-pandemie, oorlog in Oekraïne, boerenprotesten) die hebben bijgedragen aan ontwikkelingen binnen het veiligheidsdomein. Hierbij kan gedacht worden aan de verschuiving van ‘reguliere’ criminaliteit naar digitale criminaliteit, vergroting van tegenstellingen in de samenleving, en de aandacht die uitgaat naar personen met onbegrepen gedrag. Ook is er meer aandacht voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit, niet alleen landelijk maar ook op lokaal niveau. Er zijn veel thema’s die om aandacht vragen, maar die niet allemaal tegelijk aandacht kunnen krijgen. Het is dan ook noodzakelijk dat we keuzes maken, zodat we de dingen die we doen, goed kunnen doen.

De inzet die het college aan de raad voorstelt is dat het nieuw vast te stellen beleid met een beperkt aantal onderwerpen voor een beperkte periode van kracht wordt, te weten van 1 januari 2025 tot met 1 januari 2027. Dit stelt de raad in staat om nu de meest urgente vraagstukken op te pakken. In vervolg daarop kan dan na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 gewerkt worden aan een nieuw Integraal Veiligheidsplan.

De in deze startnotitie voorgestelde prioriteiten zijn in overleg met andere partijen, zoals de gemeenten Coevorden en Emmen en de politie tot stand gekomen. Ook zij hanteren deze prioriteiten.

Uitgangspunten

De basis voor het veiligheidsbeleid bestaat uit een aantal onderdelen. Ten eerste wordt de situatie in de gemeente beschreven aan de hand van informatie vanuit verschillende bronnen, zoals de eigen gemeentelijke organisatie, de politie en sociale teams en overige partners, aan de ene kant en beschikbare data op websites als Zicht op Ondermijning en de Leefbarometer aan de andere kant.

Daarnaast worden lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheidssituatie in de gemeente inzichtelijk gemaakt. Dit kan gaan om wet- en regelgeving, samenwerking in de regio en om lokale problematiek.

Belangrijkste onderdeel van het veiligheidsbeleid zijn de prioriteiten, de thema’s waar de komende jaren aandacht aan wordt besteed. Deze worden afgestemd met onze (veiligheids)

partners, zoals politie en Openbaar Ministerie, maar ook met de gemeenten Coevorden en Emmen. Met deze gemeenten werken we samen aan verschillende veiligheidsthema's.

Ook verschillende disciplines binnen de gemeente hebben een raakvlak met veiligheidsvraagstukken. Om deze aan te pakken wordt er intern nauw samengewerkt. Het veiligheidsbeleid zal dan ook van belang zijn voor verschillende portefeuillehouders, dit geldt bijvoorbeeld voor de thema's jeugd, zorg en economie. Omgekeerd is ook het beleid rondom deze onderwerpen relevant voor het veiligheidsbeleid.

Rol van de gemeente

Gemeenten hebben een regierol op het lokale veiligheidsbeleid. De gemeenteraad stelt het integraal veiligheidsbeleid en daarmee de prioriteiten vast. Dat wil niet zeggen dat het veiligheidsbeleid wat dit jaar wordt vastgesteld in beton is gegoten, er zal altijd ruimte (moeten) zijn voor ad hoc situaties en prioriteiten kunnen tussentijds wijzigen.

Voorgesteld wordt om de volgende prioriteiten uit te werken:

1. Ondermijning
2. Digitale veiligheid
3. Jeugd
4. Zorg en Veiligheid

Toelichting op de prioriteiten

Ad 1. Ondermijning

Op 2 februari 2024 is door de burgemeesters, de dijkgraven en de Commissaris van de Koning in Drenthe de Drentse Aanpak Ondermijning ondertekend. Deze ondertekening onderstreept het belang van een gezamenlijke aanpak in Drenthe. De aanpak bestaat uit vijf pijlers, te weten:
- bewustwording en organisatie
- informatiepositie en huishouding
- beleid en handhaving
- integere en veilige werkomgeving
- communicatie.

Elk van deze pijlers kent een aantal actiepunten, die iedere organisatie individueel of met andere organisaties dient te realiseren.

De actiepunten uit de Drentse Aanpak Ondermijning hebben veelal betrekking op de interne organisatie, om 'het eigen huis op orde' te maken. Daarnaast is het van belang om ondermijnende situaties samen met onze partners goed in beeld te krijgen, en hiervoor een aanpak te ontwikkelen en uit te voeren.

Ondermijning heeft in Borger-Odoorn al prioriteit, de gehele gemeentelijke organisatie is zich er in grote mate van bewust dat het ook bij ons voorkomt, en dat het aan ons is om hiertegen op te treden. Dit blijkt onder meer uit het onderzoek van de rekenkamercommissie uit 2019, en het vervolgonderzoek dat is uitgevoerd in 2024.

Ad 2. Digitale veiligheid

Digitale veiligheid is divers. Zo is er de veiligheid van gemeentelijke systemen en informatie, en daarnaast de digitale veiligheid van onze inwoners. De veiligheid van de gemeentelijke systemen berust bij ICT-afdeling. Als de systemen worden gehackt, heeft dit niet alleen gevolgen voor de medewerkers die dan niet kunnen werken, ook kan dit gevolgen hebben voor onze inwoners. Het betalen van uitkeringen, verstrekken van reisdocumenten of vergunningen, maar ook het feit dat gevoelige informatie 'op straat' komt te liggen zorgt voor schade. Afhankelijk van de aard en omvang van de gevolgen, kan dit ook leiden tot maatschappelijke onrust.

Het belang van digitale veiligheid van onze inwoners wordt ook steeds groter, evenals de kans om slachtoffer te worden van digitale criminaliteit. Er vindt een verschuiving plaats van traditionele naar online criminaliteit. Een bekend voorbeeld is de bankhelpdeskfraude, waarbij mensen worden opgelicht onder het mom van hulp bij een noodgeval. De schade die kan worden aangericht kan groot zijn. Voor de gemeente is een taak weggelegd als het gaat om bewustwording. In samenwerking met externe partijen heeft de gemeente een belangrijke rol in de voorlichting over de risico's en het voorkómen van slachtofferschap.

Ad 3. Jeugd

Binnen de gemeente Borger-Odoorn wordt gewerkt met het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Dit programma is er op gericht om de omgeving van jongeren zodanig in te richten, dat zij gezond en kansrijk kunnen opgroeien door het bevorderen van positieve en gezonde keuzes. Het doel is om te voorkomen dat jongeren gaan roken, alcohol gaan drinken en drugs gaan gebruiken. Daarnaast is gebleken dat het programma ook een positieve invloed heeft op de mentale gezondheid van jongeren.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat de omgeving van jongeren ook veel invloed heeft op de vraag of jongeren al dan niet in de criminaliteit terecht komen. Bij de ondertekening van de Drentse Aanpak Ondermijning is dit door professor Spapens als grootste risico in Drenthe benoemd. Samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid is essentieel om te voorkomen dat jongeren de criminaliteit als aantrekkelijk alternatief beschouwen, en om jongeren die al in de criminaliteit zijn beland, daaruit terug te halen.

Op verschillende plekken in de gemeente wordt overlast door jongeren ervaren. Samen met het jongerenwerk en de politie willen we de aanpak van jeugdgroepen en de persoonsgerichte aanpak verder ontwikkelen. Vanwege de toenemende complexiteit van de problematiek waar jongeren mee te maken hebben, werkt ook het Zorg- en Veiligheidshuis aan een aanpak.

Ad 4. Zorg en veiligheid

In de praktijk zijn er regelmatig vraagstukken die zowel de zorg als veiligheid raken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij personen met verward gedrag. Mensen die onder invloed van een psychose, drugs of alcohol die een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen. Maar ook bij een thema als mensenhandel, waarbij enerzijds de zorg voor slachtoffers moet zijn georganiseerd, en anderzijds de daders moeten worden aangepakt. Om in dergelijke gevallen adequaat te kunnen handelen, is intensieve samenwerking tussen de domeinen een vereiste, zowel beleidsmatig als in de praktijk.

Voor een groot deel worden mensen begeleid door onze Sociale Teams, en als er sprake is van (zeer) complexe problematiek wordt het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe ingeschakeld.

Op Drents niveau wordt ten aanzien van de combinatie zorg en veiligheid momenteel gewerkt aan een herziening van de governance-structuur om de samenwerking zowel bestuurlijk als ambtelijk beter vorm te geven. Dit vraagt ook om nauwe samenwerking en de ontwikkeling van een gezamenlijke werkwijze binnen de gemeentelijke organisatie.

Aanpak, processtappen en planning

Om ervoor te zorgen dat op 1 januari 2025 het veiligheidsbeleid is vastgesteld komen we tot de volgende planning:

Fase	Acties	planning
Stap 1 Opstartfase	Startnotitie vaststellen (college), en daarop volgende bespreking in commissievergadering	Q 2
Stap 2 Beeldvorming	Beeld van de gemeente, Analyse van problematiek, aanpak en verbeterpunten	Q 2/3
Stap 4	Opstellen veiligheidsbeleid	Q 3
Stap 5	Vaststelling door college van b&w en gemeenteraad	Q 4

Na vaststelling van het veiligheidsbeleid zal een uitvoeringsplan worden opgesteld dat door het college wordt vastgesteld.